

Motion till riksdagen 2013/14:U269

av **Lars Johansson m.fl. (S)**

Diasporans medverkan till demokrati och utveckling i Somalia

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige satsar biståndsresurser för att möjliggöra för den somaliska diasporan att bli en aktiv aktör för att återbygga sitt hemland.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studieförbunden engageras för att tillsammans med den somaliska diasporan vara med och utveckla Somalia.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sjukhus och vårdhögskolor engageras i arbetet med att bygga upp lokala hälsocentraler för kvinnor och barn tillsammans med den somaliska diasporan och studieförbund.

Motivering

Efter årtionden av politiskt kaos, tycks nu äntligen Somalia gå mot en ljusare framtid. Säkerhetssituationen har gradvis förbättrats genom massiva truppinsatser från gränsländerna som finansieras genom FN och den speciella internationella kontaktgrupp där Sverige spelat en aktiv och engagerad roll.

Så sent som för halvannat år sedan dominerades nyhetsflödet från Somalia av en av de värsta svältkatastroferna i världen, där hjälpinsatser försvårades av den islamistiska milisen al-Shabaab som behärskade och förtryckte de centrala och södra delarna av Somalia.

Många problem återstår, trots att ett parlament har installerats och en president utsetts, som uppskattas positivt av de flesta bedömare, inte minst av de många somalierna som lever utomlands efter flykt undan krig och förföljelse. I Sverige finns cirka 50 000 somalier i temporärt skydd genom den svenska flyktingpolitikens åtaganden. Somaliska flyktingar har kommit i huvudsak

Fel! Okänt namn på

från 1989 och fram tills idag, då somalierna är en av de största grupperna bland asylsökande.

Svenskt bistånd till Somalia har genom åren huvudsakligen varit humanitärt, och insatserna för att bygga upp och skapa fred har huvudsakligen gått genom FN-organen.

I regeringens nya biståndsstrategi för Somalia avsätts nu årligen 300 mkr för perioden 2013–2017. Det är ett positivt besked som kan ge långsiktighet i arbetet.

En del av det bistånd som tidigare har lämnats riktades till enskilda organisationer. Somaliska diasporan har uppmanats att bidra till återuppbyggnad av sitt gamla hemland.

Vid resor i de norra och centrala delarna av Somalia kan man se vad små aktiva organisationer kan göra för återuppbyggnaden, och vilken viktig roll som somalisk diaspora spelar, både genom att delta i arbetet för att återupprätta demokratin, genom business och företagande och som aktiva biståndsarbetare med kunskap och nya idéer från utlandet.

Detta motiveras inte minst av att Sverige gett ett stort antal somalier asyl, människor som nu lever, studerar och arbetar här i landet, och som är engagerade och kapabla att hjälpa till i återuppbyggnad och demokratisering. Banden mellan Sverige och Somalia motiverar också att svenskt bistånd till Somalia synliggörs på de platser där det sker, som en insats som svensk-somalierna kan vara stolta över.

Ännu återstår mycket arbete för att utveckla demokrati och mänskliga rättigheter i Somalia, och därför bör Sida ges i uppdrag att ge ett särskilt svenskt demokratibistånd, där studieförbunden engageras för att tillsammans med den somaliska diasporan arbeta med demokratiutveckling. Somaliska föreningar i Göteborg har erfarenhet av sådant arbete i Galkayo, Merca och Mogadishu där man har startat studiecirklar med ungdom kring fred och mänskliga fri- och rättigheter. Det är viktigt att lokalsamhället i Somalia engageras för att skapa en demokratisk utveckling som kan ge hopp till den framväxande generationen.

En annan viktig svensk insats är att ge stöd som möjliggör för människor att få utbildning och bli självförsörjande. Framgångsrika program för yrkesutbildning för vuxna drevs under flera år av Göteborgsinitiativet i Somalia. Upp till 80 procent av alla personer som genomgick utbildningen fick arbete och blev självförsörjande efter avslutade utbildningar. Framförallt var det utbildningar inom byggnadssektorn, elektriker, snickare, rörmokare, som gav bäst chans till arbete, men också traditionellt kvinnliga yrken, som sjukvård och hantverk, gav goda resultat, liksom administration, datahantering, handel, hotellmanagement etc.

Göteborgsinitiativets yrkesutbildning byggde på svensk erfarenhet, och kompetensöverföring via den somaliska diasporan i Sverige. I en studie som genomfördes på beställning av EU:s biståndskontor för Somalia beskrevs att denna svenskbyggda skola i staden Galkayo kunde bilda mönster för hur yrkesutbildning borde bedrivas i Somalia.

Denna ”mönsterskola” i staden Galkayo fick också efterföljare i Mogadishu, Jowhar och Brawa. Nu står skolan i Galkayo för det mesta oanvänd.

Fel! Okänt namn på

Skolan har fått några korta program från Danska flyktinghjälpen och UNHCR. Det är slöseri med resurser när lärare och all utrustning, inklusive utbildningsmaskiner från Sverige för metallbearbetning, finns kvar och som skulle kunna komma till nytta igen. Även på yrkesskolorna i Mogadishu och de andra städerna finns utrustningen kvar, bevarad av lokalbefolkningen undan strider, och plundringståg av banditer.

Yrkesskolan i Galkayo examinerade mellan 500 och 800 elever per år. Under de 7 år som den verkade utbildades 3 300 elever. Skolorna i Brawa, Jowhar och Mogadishu examinerade vardera 270 elever under de två år som de hann verka innan inbördeskriget satte stopp för utbildningen.

Det finns alltså en grund att bygga vidare på för att snabbt komma igång med yrkesutbildning för unga, en del av dem demobiliserade från kriget. Därför bör Sida få ett särskilt uppdrag att möjliggöra för den somaliska diasporan att bli aktiv aktör för att återuppbygga sitt hemland, och att detta nu bör ske med långt större resurser än vad som hittills varit fallet. Många experter har uttalat behovet av yrkesutbildning och arbetsskapande insatser inom till exempel fiske och jordbruk som viktiga insatser som skulle försvåra rekryteringen av ungdomar till piratverksamhet. Därför bör särskilt undersökas vad som kan göras för att få igång yrkesutbildning i de orter som nu är hemvist för piraterna.

Banden mellan Sverige och Somalia är tydliga genom de flyktingar som fått sin fristat här i landet. I det nyvalda somaliska parlamentet finns ett tiotal personer som levt som flyktingar i Sverige. Nu är de tillbaka för att göra sin insats för den somaliska demokratin.

Ett tredje område handlar om att skapa lokala hälsocenter för kvinnor och barn. Genom samverkan i Sverige mellan diasporan, sjukhus, vårdhögskolor och bildningsförbund kan vi bygga upp ett stabilt kluster som kan bilda mönster för hälsovårdens utbyggnad i Somalia. Vi tänker oss diasporan, som kan kulturen och de lokala förutsättningarna, som en viktig part, sjukhus, för där finns kompetens och medicintekniskt kunnande, vårdhögskolan som kan utbilda somalisk vårdpersonal och ett bildningsförbund med sitt engagemang kring att samla människor genom studiecirklar för bildning.

Genom att arbeta med mänskliga fri- och rättigheter, yrkesutbildning och hälsocentraler kan vi ge möjlighet för diasporan att medverka till ett demokratiskt utvecklat Somalia under de kommande 5 åren.

Stockholm den 2 oktober 2013

Lars Johansson (S)

Shadiye Heydari (S)

Roza Güclü Hedin (S)

Arhe Hamednaca (S)